

بررسی میزان پایبندی داوران مجله‌های علمی- پژوهشی تربیت‌بدنی و علوم ورزشی به کدهای اخلاق داوری

حبیب هنری^۱

دانشیار مدیریت ورزشی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۹/۰۶

تاریخ ارسال: ۱۳۹۹/۰۸/۱۴

Investigating the Obligation of Reviewers of the Scientific-research Journals of Physical Education and Sport Sciences to Ethical Codes of Reviewing

Habib Honari

Associate Professor of Sports Management, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran

Received: (04/11/2020)

Accepted: (26/11/2020)

Abstract

The purpose of this study was to determine the codes of refereeing ethics in the scientific-research journals of physical education and sports sciences and to examine the degree of adherence of referees to those codes. The method of this research is exploratory and descriptive research and is a mixed study (quantitative and qualitative). Therefore, according to the purpose and process of research; its method was survey and data collection tools were interviews and questionnaires. The research questionnaires consisted of two sections: codes of arbitration ethics in the structural dimension (including 14 items) and codes of judgment in the content dimension (including 11 items), which were sent to all members of the editorial board of 27 scientific-research journals. Was. Since the number of research population was limited and specific, we considered the statistical sample equal to the statistical population as a whole and the returned and usable questionnaires were 75 copies. After determining the validity and reliability in the previous steps, the questionnaires were provided to the respondents in order to collect information. The degree of adherence of judges to the codes of refereeing ethics (structural dimension) and (content dimension) in scientific-research journals of physical education and sports sciences of Iran is significant ($P \leq 0.001$). It seems that there are principles, values and ethical framework for the article refereeing profession, the observance of which ethical codes will definitely inject work health and increasing development into the scientific and research environment of physical education and sports sciences. On the other hand, the adherence of the judges to the ethical principles of judging the publications of physical education and sports sciences is at a desirable level.

Keywords: Obligation, Reviewers, Scientific-research Journals, Physical Education and Sports Sciences, Ethical Codes of Reviewing.

چکیده

این پژوهش با هدف تعیین کدهای اخلاق داوری در مجله‌های علمی- پژوهشی تربیت‌بدنی و علوم ورزشی و بررسی میزان پایبندی داوران به آن کدها انجام شد. روش این پژوهش از نوع پژوهش‌های اکتشافی و توصیفی بود و از نوع مطالعات آمیخته (کمی و کیفی) بود؛ بنابراین با توجه به هدف و فرایند پژوهش، روش اجرای آن، پیمایشی و ابزار گردآوری اطلاعات، مصاحبه و پرسشنامه بود. پرسشنامه‌های این پژوهش مشتمل بر دو بخش کدهای اخلاق داوری در بعد ساختاری (شامل ۱۴ گویه) و کدهای اخلاق داوری در بعد محتوایی (شامل ۱۱ گویه) بود. پرسشنامه‌ها برای تمامی اعضای هیئت‌تحریریه ۲۷ مجله علمی-پژوهشی ارسال شد که ۹۸ نفر بودند. از آنجا که تعداد جامعه تحقیق محدود و مشخص بود، نمونه آماری برابر با جامعه آماری و به صورت کل‌شمار در نظر گرفته شد. پرسشنامه‌های برگشت داده‌شده و استفاده‌شده ۷۵ نسخه بود. پس از تعیین روایی و پایایی در مراحل قبل، پرسشنامه‌ها به‌منظور جمع‌آوری اطلاعات در اختیار پاسخگویان قرار گرفت. نتایج نشان داد میزان پایبندی داوران به کدهای اخلاق داوری (بعد ساختاری) و (بعد محتوایی) در مجله‌های علمی-پژوهشی تربیت‌بدنی و علوم ورزشی ایران معنادار بود ($P \leq 0.001$). به نظر می‌رسد اصول، ارزش‌ها و چارچوبی اخلاقی برای حرفه داوری مقاله‌ها وجود دارد که رعایت آن کدهای اخلاقی قطعاً سلامت کاری و توسعه روزافزون را به فضای علمی و پژوهشی رشته تربیت‌بدنی و علوم ورزشی تزریق می‌کند. از سوی دیگر، پایبندی داوران به اصول اخلاقی داوری نشریه‌های تربیت‌بدنی و علوم ورزشی در سطحی مطلوب است.

واژه‌های کلیدی: پایبندی، داوران، مجله‌های علمی-پژوهشی، تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، کدهای اخلاق داوری.

مقدمه

اهمیت یافتن علم و دانش و گسترش نهادهای آموزشی به‌ویژه دانشگاه‌ها و افزایش شمار پژوهشگران، افزایش شمار مجله‌های علمی را در پی داشته است. مطابق آخرین اطلاعات از بیشتر پایگاه‌های معتبر جهان، ایالات متحده در رده نخست تولید پژوهش‌های علمی است که نشان از جایگاه برجسته علمی این کشور دارد (خاصه و همکاران، ۲۰۱۷). از طرفی در سال‌های اخیر شاهد افزایش مجله‌های علمی-پژوهشی در ایران بوده‌ایم. تحلیل محتوای این نشریات به شناخت حوزه‌های تخصصی نیازمند پژوهش در کشور منجر می‌شود؛ در نتیجه دامنه پژوهش‌های تخصصی را گسترش می‌دهد. علاوه بر این، با بررسی میزان انطباق این پژوهش‌ها با نیازهای ورزشی کشور، امکان برنامه‌ریزی دقیق‌تر و سیاست‌گذاری صحیح‌تر در حوزه ورزش پژوهی فراهم می‌شود (بدیعی‌گهر و پورسلطانی، ۲۰۱۹).

با این حال باید بررسی کرد متناسب با افزایش مجله‌های علمی در سال‌های اخیر، فرایندهای اعتباریابی و نظارت بر کیفیت آثار منتشرشده چگونه رعایت می‌شود. «مهم‌ترین عملکرد مجله‌ها، بررسی کیفیت اطلاعات منتشرشده به منظور اشاعه اطلاعات صحیح و معتبر است» (روین^۱، ۲۰۰۱). رایج‌ترین روشی که مجله‌ها برای تضمین این کیفیت در نظر می‌گیرند، استفاده از فرایند داوری یا سامانه همتراز خوانی (ویلیامسون^۲، ۲۰۰۳) یعنی «ارزیابی دست‌نوشته‌های ارائه‌شده به مجله‌ها توسط داور یا داوران هم‌تخصص و هم‌تراز نویسنده دست‌نوشته» است (میرزایی و همکاران، ۲۰۰۶). نتایج نشان می‌دهد مجله‌های علمی ایران از سامانه فرایند داوری برای اعتباریابی آثار و مقالات دریافتی استفاده می‌کنند (علیدوستی و همکاران، ۲۰۰۸). اما داوران مجله‌ها کمتر به‌عنوان موضوع پژوهش مطالعه شده‌اند. چند پژوهش موردی شامل درباره «تحلیل اسناد داوری مقالات مجله جامعه‌شناسی ایران» (ارشاد و همکاران، ۲۰۰۴)، «همتراز خوانی در مجله‌های علمی: مطالعه موردی مجله جامعه‌شناسی ایران» (میرزایی و همکاران، ۲۰۰۶) و «فرایند داوری مقالات در مجله‌های علمی ایران» (ابویی و همکاران، ۲۰۱۲) تنها آغازی برای این دست پژوهش‌ها بوده‌اند و بخشی از این موضوع را پوشش داده‌اند، اما هنوز به‌رغم اهمیت موضوع چندان جدی پنداشته نمی‌شود. از طرفی، موضوع داوران و داوری مقالات ابعاد اخلاقی نیز دارد؛ زیرا تولید دانش معتبر، نیازمند رعایت اخلاق علمی و پایبندی به هنجارهای حرفه‌ای است. انجمن ایرانی اخلاق در علم و فناوری با تأکید بر رابطه متقابل علم و اخلاق در اصل چهارم مرام‌نامه اخلاقی خود ذیل ترویج رویکردهای علمی،

اعضای خود را به «... حفظ بی‌طرفی و داوری بر مبنای شواهد و استدلال علمی...» و در ذیل اصل پنجم بر «تعهد به اخلاق حرفه‌ای» و اصل ششم به «پایبندی به رفتارهای اخلاقی» دعوت می‌کند (انجمن ایرانی اخلاق در علوم و فناوری، ۲۰۰۹). اگر با الهام از «رنیک^۳» علم را به‌مثابه حرفه‌ای در نظر بگیریم که دارای اخلاق خاص خود است و رعایت اخلاق حرفه‌ای ضمن آنکه بر کارکرد علم تأثیر مثبت دارد، اعتماد اجتماعی به علم و اصحاب علمی را نیز افزایش می‌دهد (ابوعلی و همکاران، ۲۰۰۸). آنگاه «توسعه منش ضد اخلاق در بین دانشمندان و محققان» ممکن است «بی‌اعتمادی عمومی را به یافته‌ها و مقالات علمی» دامن‌بزند (کیان‌پور و حجازی، ۲۰۰۴).

از سوی دیگر، رشته تربیت‌بدنی و علوم ورزشی با توجه به عمر کوتاه خود، گسترش خوبی داشته است. به تناسب این گستردگی نیز مجله‌های علمی-پژوهشی در گرایش‌ها و دانشگاه‌های مختلف رو به افزایش‌اند. در پژوهش حاضر اهمیت داوران و نقش آن‌ها در فرایند داوری مجله‌ها بررسی شده است. همانند هر حرفه‌ای، هنر داوری دست‌نوشته‌ها نیز تنها با تمرین حاصل می‌شود (کیلهو و فرگی^۴، ۲۰۰۰). در «فرهنگ پیوسته علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی» داور به کارشناسی گفته می‌شود که حوزه تخصصی‌اش مشتمل بر موضوع تخصصی یک کتاب یا مقاله و معمولاً هم‌تراز با پدیدآورنده مقاله یا کتابی است که سردبیر مجله یا ناشر آن را قبل از نشر برای اظهار نظر نزد وی می‌فرستد (ریس^۵، ۲۰۰۰). داور همانند «دروازه‌بانی» است که وظیفه اصلی‌اش قضاوت درباره کیفیت یک مقاله به‌منظور چاپ آن در یک نشریه است. برای رسیدن به این امر مهم، داور باید از تمامی متونی که در حوزه موضوع مقاله منتشر شده‌اند، دانشی کلی داشته باشد (استیج^۶، ۱۹۸۳)؛ بنابراین داوران، کارشناسانی هستند که در رشته و حوزه تخصصی خویش صاحب‌نظر هستند و از نظر سطح تخصص حداقل هم‌تراز با نویسندگان مقالات هستند. در واقع، فرایند داوری و سامانه همتراز خوانی، دروازه اعتباریابی دانش از نظر اجتماع علمی محسوب می‌شود و اجتماع علمی یک اجتماع اخلاقی نیز است و داوران، سردبیران و دستیاران سردبیران مجله‌ها، حافظان اخلاق‌مند آن هستند.

این پژوهش داوری را موضوعی علمی و اخلاقی در حوزه علم می‌داند و در این زمینه، داوران، مجله‌های علمی-پژوهشی رشته تربیت‌بدنی و علوم ورزشی را هم‌زمان دارای مسئولیت علمی و اخلاقی می‌پندارد.

3. Reznic
4. Coelho & Forge
5. Reits
6. Steig

1. Rooyen
2. Williamson

داوران مدنظر است (گردان^۶، نلینا^۷ و همکاران، ۱۹۹۴؛ فریدمن^۸، ۱۹۹۵؛ ویلر^۹، ۲۰۰۱؛ کلیور^{۱۰} و همکاران، ۲۰۰۵).

مرور پیشینه پژوهش در زمینه داوران مجله‌های علمی نشان از اهمیت‌داشتن آن دارد؛ بنابراین متناسب با اهمیت موضوع داوران و همچنین گستردگی و نشر روزافزون نشریه‌های علمی- پژوهشی حوزه تربیت‌بدنی و علوم ورزشی ایران، به‌دنبال یافتن پاسخ برای این پرسش هستیم که کدهای اخلاق داوری در مجله‌های علمی-پژوهشی رشته تربیت‌بدنی و علوم ورزشی کدام‌اند و میزان پایبندی داوران به این کدها (ارزش‌ها) به چه میزان است؟

روش‌شناسی پژوهش

روش این پژوهش بر مبنای هدف مطالعاتی‌اش از نوع پژوهش‌های اکتشافی و توصیفی است و از حیث فرایند پژوهش از نوع مطالعات آمیخته (کمی و کیفی) است. همچنین نتایج این پژوهش آن را در زمره مطالعات کاربردی قرار می‌دهد؛ بنابراین با توجه به هدف و فرایند پژوهش، روش اجرای آن، پیمایشی و ابزار گردآوری اطلاعات، مصاحبه و پرسشنامه بود؛ بدین‌صورت که ابتدا از طریق مطالعه اسنادی و تکنیک دلفی و با بهره‌مندی از دیدگاه سردبیران مجلات علمی- پژوهشی رشته تربیت‌بدنی و علوم ورزشی ایران، کدهای اخلاق داوری نشریه‌ها شناسایی شد. سپس با طراحی پرسشنامه برگرفته از کدهای اخلاق داوری، برای گردآوری داده‌ها پرسشنامه‌ها به روش میدانی در بین نمونه آماری توزیع شدند.

در این تحقیق به‌منظور شناسایی کدهای اخلاق داوری مجلات علمی- پژوهشی رشته تربیت‌بدنی و علوم ورزشی از دیدگاه‌های ۱۲ نفر از سردبیران این نشریه‌ها استفاده شد که به‌صورت کیفی و اجرای مصاحبه بود.

از آنجا که واحد مطالعه این پژوهش، «مجله علمی-پژوهشی رشته تربیت‌بدنی علوم ورزشی» است، جمعیت آماری این پژوهش شامل تمامی مجله‌های علمی- پژوهشی رشته تربیت‌بدنی علوم ورزشی ایران بر اساس مصوبه کمیسیون نشریات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مورخ بهمن‌ماه ۱۳۹۵ است. جمعیت آماری مجله‌های ذکر شده مطابق با فهرست یادشده در زمان مطالعه، ۲۷ مجله بود.

پرسشنامه‌های این پژوهش مشتمل بر دو بخش کدهای اخلاق داوری در بعد ساختاری (شامل ۱۴ گویه) و کدهای اخلاق داوری در بعد محتوایی (شامل ۱۱ گویه) بود که برای تمامی اعضای هیئت‌تحریریه

داوران مجله‌های علمی به‌دلیل مشارکت در جذب و ارزیابی دانش در پرتو سامانه همترازخوانی، مسئولیت مهمی دارند و کیفیت مجله‌ها تا حد بسیاری به عملکرد داوران بستگی دارد. داوران، نگاهبانانی با تأثیرات مثبت و منفی هستند؛ بنابراین فهم و حفظ کیفیت فرایند همترازخوانی برای پیشرفت حوزه‌های علمی و تخصصی مختلف ضروری است (کیلهو و فرگی، ۲۰۰۰). به نظر هرنان^۱ و شوارتز^۲، انتخاب داوران مجله اغلب برعهده سردبیر آن مجله است. سردبیران به دو صورت می‌توانند داوران را انتخاب کنند: ۱. انتخاب داوران از بین هیئت‌تحریریه مجله، ۲. انتخاب داوران از میان افرادی که خارج از حوزه سازمانی مجله هستند (هرنان و شوارتز، ۲۰۰۳). روش دیگر، درخواست داوطلبانه داوران برای داوری مقالات یک مجله است (پولاک^۳، ۱۹۹۵).

پیش‌تر گفته شد که داوری وظیفه علمی و اخلاقی هم‌زمانی است و تفکیک این دو بعد از یکدیگر آسان نیست. وظیفه داور قضاوت درباره کیفیت دست‌نوشته‌های ارائه‌شده (به مجله‌ها) است (پراونزال^۴، ۲۰۰۶). مهم‌ترین وظیفه داور این است که نظر یا عقیده آگاهانه خود را درباره یک دست‌نوشته بیان کند. تصمیم‌گیری نهایی در زمینه انتشار دست‌نوشته، تنها بر عهده سردبیر است؛ بنابراین سردبیر باید قادر باشد به‌دقت افکار و عقاید داوران را تشخیص دهد و آن عقاید را با عقیده خود در یک راستا یا در جهات مختلف بسنجد. سردبیران معمولاً از ارزیابی‌های عمیق و اساسی داوران استقبال می‌کنند. به عقیده مک‌لنیز^۵ (۲۰۰۳)، وظیفه اصلی داوران ارتقای کیفی مطالب منتشرشده است.

به‌طور کلی، داوران دو کار عمده انجام می‌دهند: قضاوت درباره صلاحیت انتشارات (معمولاً بعد از اصلاح و ویرایش) و اعلام نتیجه براساس معیارهای عمومی «پذیرش»، «پذیرش به شرط اصلاح»، «بازبینی بعد از اصلاحات اصلی» یا «عدم پذیرش»: انتقاد سازنده از نویسندگان به‌رغم پذیرش مقالات آن‌ها، بسیاری از داوران وظیفه اول خود را به‌خوبی انجام می‌دهند، اما می‌توانند وظیفه دوم را بهتر انجام دهند و در نقش مشاور برای نویسندگان عمل کنند (پراونزال، ۲۰۰۶).

ویژگی‌های دیگری که می‌توان برای داوران در نظر گرفت، عبارت‌اند از: انصاف، خوش‌قولی و رعایت ادب (نوس و همکاران، ۲۰۰۳). علاوه‌بر معیارهای ذکرشده، ویژگی‌های دیگری از قبیل کیفیت گزارش‌های داوری، سن داور (جوان/ مسن)، مرتبه دانشگاهی، نوع تخصص و رشته تحصیلی، جنس، ملیت و غیره نیز در ارزیابی عملکرد

6. Gordan
7. Nylenna
8. Friedman
9. Weller
10. Kliewere

1. HERNAN
2. Schwartz
3. Polak
4. Provenzale
5. MacLenis

و فاکس بازگردانده شدند. پس از استخراج نتایج، از آمار توصیفی^۳ و آمار استنباطی^۴ برای تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده شد. برای پاسخ به سؤال‌های مطرح‌شده از آزمون‌های آماری تی استودنت، فریدمن و دلیو-کندال استفاده شد. همچنین از نرم‌افزارهای آماری اسپاس نسخه ۲۱ و اسکال نسخه ۲۰۱۳ برای تجزیه و تحلیل و ترسیم نمودارها استفاده شد.

یافته‌های پژوهش

در جدول ۱ یافته‌های پژوهش درباره میزان پایبندی داوران مجله‌های علمی-پژوهشی تربیت‌بدنی و علوم ورزشی به کدهای اخلاق داوری (بعد ساختاری) ارائه شده است.

جدول ۱ نشان می‌دهد میزان پایبندی داوران به کدهای اخلاق داوری (بعد ساختاری) در مجله‌های علمی-پژوهشی تربیت‌بدنی و علوم ورزشی ایران معنادار است ($P \leq 0/001$).

۲۷ مجله علمی-پژوهشی که ۹۸ نفر بودند ارسال شد. از آنجا که تعداد جامعه تحقیق محدود و مشخص بود، نمونه آماری برابر با جامعه آماری و به صورت کل‌شمار در نظر گرفته شد و پرسشنامه‌های برگشت داده‌شده و استفاده‌شده ۷۵ نسخه بود. پرسشنامه اولیه‌ای که با روش دلفی تهیه شده بود، به منظور تعیین روایی صوری و محتوایی برای همان سردبیران مجله‌ها که تعدادشان ۱۲ نفر بود، ارسال شد که پس از برگشت، نظرهای آن‌ها اعمال شد. در گام پایانی به کمک تیم پژوهش، نکات اصلاحی پیشنهادی بررسی و پرسشنامه نهایی تهیه شد. برای برآورد پایایی پرسشنامه‌های تحقیق، پرسشنامه‌ها در مطالعه‌ای مقدماتی بین ۲۰ نفر از نمونه آماری توزیع شدند. پس از گردآوری و جمع‌بندی، با استفاده از نرم‌افزار اسپاس^۱ پایایی (ضریب آلفای کرونباخ^۲) پرسشنامه اولیه به دست آمد که نتایج تأیید شده بود.

پس از تدوین پرسشنامه و تعیین روایی و پایایی در مراحل قبل، پرسشنامه‌ها به منظور جمع‌آوری اطلاعات در اختیار پاسخگویان قرار گرفتند و پس از هماهنگی انجام‌شده، به صورت حضوری، ایمیل

جدول ۱. میزان پایبندی داوران مجله‌های علمی-پژوهشی تربیت‌بدنی و علوم ورزشی به کدهای اخلاق داوری (بعد ساختاری) (آزمون t مستقل)
Table 1. The level of Adherence of the Judges of Scientific-research Journals of Physical Education and Sports Sciences to the Codes of Eefereeing Ethics (Structural Dimension) (Independent T-Test)

سطح معناداری	درجه آزادی	آماره t	انحراف معیار	میانگین	آماره
					کدهای اخلاق داوری-ساختاری
0/001	۷۴	۲/۸۲	0/۶۷	۴/۱۷	وظیفه‌شناسی
0/001	۷۴	۲/۳۵	0/۶۴	۳/۹۴	رعایت عدالت و انصاف
0/001	۷۴	۴/۱۹	0/۷۲	۳/۹۳	واقع‌بینی در داوری مقاله
0/001	۷۴	۳/۱۲	0/۸۵	۳/۵۵	ایده‌آل‌گرایی در داوری مقاله
0/001	۷۴	۴/۶۷	۱/۰۷	۳/۵۲	نظم و رعایت وقت
0/001	۷۴	۵/۵۲	۱/۱۱	۳/۴۹	داشتن دقت نظر در داوری مقاله
0/001	۷۴	۶/۹۲	۱/۰۴	۳/۴۵	حفظ محرمانگی محتوا و موجودیت مقاله (امانتداری)
0/001	۷۴	۴/۷۹	۱/۲۳	۳/۴۰	انتقاد سازنده و صادقانه
0/001	۷۴	۶/۵۸	۱/۱۵	۳/۳۸	احترام به حقوق و شرافت نویسنده
0/001	۷۴	۳/۴۳	۱/۳۳	۳/۳۵	نبود مشارکت در سرقت ادبی
0/001	۷۴	۳/۷۲	0/۹۹	۳/۳۳	برخورد جدی با سرقت ادبی و نویسندگان متقلب
0/001	۷۴	۵/۱۹	۱/۰۵	۳/۳۰	داوری سازنده و آموزشی
0/001	۷۴	۸/۸	۱/۲۴	۳/۲۹	پرهیز از برخورد توهین‌آمیز با نویسنده مقاله
0/001	۷۴	۹/۳۲	۱/۰۸	۳/۲۵	پرهیز از خودسانسوری و محافظه‌کاری در داوری مقاله

3. Descriptive Statistics
 4. Inferential Statistics

1. SPSS (Statistical Package for Social Sciences)
 2. Coefficient Alpha Cronbach

جدول ۲. تفاوت بین میزان پایبندی داوران مجله‌های علمی - پژوهشی تربیت‌بدنی و علوم ورزشی به کدهای اخلاق داوری (ساختاری) (نتایج حاصل از آزمون فریدمن)

Table 2. Difference between the Level of Adherence of Eeferees of Ecientific-research Journals of Physical Education and Sports Sciences to the Codes of Eefereeing Ethics (Structural) (Friedman Test results)

سطح معناداری	درجه آزادی	مقدار کای اسکوئر	تعداد	آماره
۰/۰۰۱	۱۳	۹۶۴/۴۱	۷۵	نتیجه

جدول ۳. میانگین رتبه میزان پایبندی داوران مجله‌های علمی - پژوهشی تربیت‌بدنی و علوم ورزشی به کدهای اخلاق داوری (بعد ساختاری) (آزمون فریدمن)

Table 3. The Average Rank of the Adherence of the Judges of the Scientific-research Journals of Physical Education and Sports Sciences to the Codes of Refereeing Ethics (Structural Dimension) (Friedman Test)

تعداد	میانگین رتبه	آماره کدهای اخلاق داوری-ساختاری
۷۵	۱۰/۰۵	وظیفه‌شناسی
۷۵	۹/۳۳	رعایت عدالت و انصاف
۷۵	۹/۲۵	واقع‌بینی در داوری مقاله
۷۵	۶/۸۵	ایده‌آل‌گرایی در داوری مقاله
۷۵	۶/۶۳	نظم و رعایت وقت
۷۵	۶/۳۲	داشتن دقت نظر در داوری مقاله
۷۵	۶/۰۹	حفظ محرمانگی محتوا و موجودیت مقاله (امانتداری)
۷۵	۶/۰۵	انتقاد سازنده و صادقانه
۷۵	۶/۰۰	احترام به حقوق و شرافت نویسنده
۷۵	۵/۹۳	نبود مشارکت در سرقت ادبی
۷۵	۵/۷۰	برخورد جدی با سرقت ادبی و نویسندگان متقلب
۷۵	۵/۶۲	داوری سازنده و آموزشی
۷۵	۵/۵۵	پرهیز از برخورد توهین‌آمیز با نویسنده مقاله
۷۵	۵/۰۸	پرهیز از خودسانسوری و محافظه‌کاری در داوری مقاله

دارد (Sig=۰/۰۰۱ و $\chi^2=۹۶۴/۴۱$).

نتایج آزمون رتبه‌بندی فریدمن نیز نشان می‌دهد بین میزان پایبندی داوران مجله‌های علمی- پژوهشی تربیت‌بدنی و علوم ورزشی به کدهای اخلاق داوری (بعد ساختاری) تفاوت معنادار وجود

جدول ۴ نشان می‌دهد میزان پایبندی داوران به کدهای اخلاق داور (بعد محتوایی) در مجله‌های علمی- پژوهشی تربیت‌بدنی و علوم ورزشی ایران معنادار است ($P \leq 0.001$).

جدول ۴. میزان پایبندی داوران مجله‌های علمی-پژوهشی تربیت‌بدنی و علوم ورزشی به کدهای اخلاق داور (بعد محتوایی) (آزمون t مستقل)
Table 4. The Level of Adherence of the Judges of Scientific-Research Journals of Physical Education and Sports Sciences to the Codes of Refereeing Ethics (Content Dimension) (Independent T-Test)

سطح معناداری	درجه آزادی	آماره t	انحراف معیار	میانگین	آماره
					کدهای اخلاق داور-محتوایی
۰/۰۰۱	۷۴	۴/۵۲	۰/۵۸	۴/۴۳	داوری مقالات حوزه تخصصی
۰/۰۰۱	۷۴	۳/۴۶	۰/۶۲	۴/۲۴	فهمیدن مقاله
۰/۰۰۱	۷۴	۴/۱۰	۰/۷۰	۴/۱۷	بررسی ارجاعات و تصاویر
۰/۰۰۱	۷۴	۴/۹۲	۰/۷۹	۴/۰۹	نبود سوگیری در نتیجه‌گیری
۰/۰۰۱	۷۴	۴/۵۷	۰/۸۴	۴/۰۲	ارائه پیشنهادها سازنده برای اصلاح مقاله
۰/۰۰۱	۷۴	۳/۹۷	۰/۸۰	۳/۹۳	مستند و معتبر بودن مقاله
۰/۰۰۱	۷۴	۵/۸۱	۱/۰۴	۳/۵۷	تأکید بر منابع معتبر قدیم و جدید
۰/۰۰۱	۷۴	۵/۶۴	۰/۹۳	۳/۴۱	تأکید بر روانی و شیوایی سبک نگارش مقاله
۰/۰۰۱	۷۴	۶/۰۲	۱/۱۱	۳/۳۹	تناسب مقاله با رشته
۰/۰۰۱	۷۴	۶/۱۸	۱/۰۴	۳/۳۷	استناد به شواهد معتبر و متناسب برای قانع کردن نویسنده
۰/۰۰۱	۷۴	۵/۲۵	۱/۳۱	۳/۳۰	جامع و مفید بودن گزارش داور

جدول ۵. تفاوت بین میزان پایبندی داوران مجله‌های علمی- پژوهشی تربیت‌بدنی و علوم ورزشی به کدهای اخلاق داور (محتوایی) (نتایج حاصل از آزمون فریدمن)

Table 5. Difference between the Level of Adherence of the Judges of the Scientific-Research Journals of Physical Education and Sports Sciences to the Codes of Refereeing Ethics (Content) (Friedman Test Results)

سطح معناداری	درجه آزادی	مقدار کای اسکور	تعداد	آماره
۰/۰۰۱	۱۰	۶۲۳/۱۲	۷۵	نتیجه

جدول ۶. میانگین رتبه میزان پایبندی داوران مجله‌های علمی- پژوهشی تربیت‌بدنی و علوم ورزشی به کدهای اخلاق داور (بعد محتوایی) (آزمون فریدمن)

Table 6. Average Rank of the Adherence of the Judges of the Scientific-Research Journals of Physical Education and Sports Sciences to the Codes of Refereeing Ethics (Content Dimension) (Friedman Test)

تعداد	میانگین رتبه	آماره
		کدهای اخلاق داور-محتوایی
۷۵	۸/۲۲	داوری مقالات حوزه تخصصی
۷۵	۸/۰۱	فهمیدن مقاله
۷۵	۶/۳۴	بررسی ارجاعات و تصاویر
۷۵	۶/۲۵	نبود سوگیری در نتیجه‌گیری
۷۵	۶/۱۲	ارائه پیشنهادها سازنده برای اصلاح مقاله
۷۵	۵/۷۷	مستند و معتبر بودن مقاله
۷۵	۵/۵۹	تأکید بر منابع معتبر قدیم و جدید
۷۵	۵/۱۵	تأکید بر روانی و شیوایی سبک نگارش مقاله
۷۵	۵/۰۴	تناسب مقاله با رشته
۷۵	۴/۸۱	استناد به شواهد معتبر و متناسب برای قانع کردن نویسنده
۷۵	۴/۷۰	جامع و مفید بودن گزارش داور

ورزشی به کدهای اخلاق داور (بعد محتوایی) تفاوت معنادار وجود دارد ($\chi^2 = 623/12, Sig = 0.001$).

نتایج آزمون رتبه‌بندی فریدمن نیز نشان می‌دهد بین میزان پایبندی داوران مجله‌های علمی- پژوهشی تربیت‌بدنی و علوم

بحث و نتیجه‌گیری

براساس یافته‌های پژوهش حاضر، کدهای اخلاق داوری-بعد ساختاری عبارت‌اند از: نظم و رعایت وقت، داشتن دقت نظر در داوری مقاله، انتقاد سازنده و صادقانه، پرهیز از برخورد توهین‌آمیز با نویسنده مقاله، برخورد جدی با سرقت ادبی و نویسندگان متقلب، داوری سازنده و آموزشی، واقع‌بینی در داوری مقاله، ایده‌آل‌گرایی در داوری مقاله، پرهیز از خودسانسوری و محافظه‌کاری در داوری مقاله، احترام به حقوق و شرافت نویسنده، رعایت عدالت و انصاف، حفظ محرمانگی محتوا و موجودیت مقاله (امانتداری)، نبود مشارکت در سرقت ادبی، وظیفه‌شناسی.

همچنین براساس یافته‌های پژوهش حاضر، کدهای اخلاق داوری-بعد محتوایی عبارت‌اند از: داوری مقالات حوزه تخصصی، فهمیدن مقاله، بررسی ارجاعات و تصاویر، نبود سوگیری در نتیجه‌گیری، ارائه پیشنهادها سازنده برای اصلاح مقاله، مستند و معتبر بودن مقاله، تأکید بر منابع معتبر قدیم و جدید، تأکید بر روانی و شیوایی سبک نگارش مقاله، تناسب مقاله با رشته، استناد به شواهد معتبر و متناسب برای قانع کردن نویسنده، جامع و مفید بودن گزارش داوری. یافته‌های ذکر شده به‌صورت کلی با نتایج پژوهش‌های ارشاد و همکاران (۲۰۰۴)، میرزایی و همکاران (۲۰۰۶)، بنوس و همکاران (۲۰۰۳)، مامفورد و همکاران (۲۰۰۷)، لی و همکاران (۲۰۱۳) همسوست. ارشاد و همکاران (۲۰۰۴) مشاهده کردند که عمده‌ترین اشکالات وارد شده از سوی داوران به‌طور کلی و به‌ترتیب اهمیت، ابعاد محتوایی و ساختاری (صوری) مقالات را در بر می‌گیرد. ابعاد دوگانه یاد شده هر کدام متغیرهای مؤثری را به ترتیب اولویت و اهمیت در بر می‌گیرند. همچنین یافته‌های پژوهش آن‌ها پس از کاربرد تکنیک تحلیل محتوا حاکی از آن است که عمده‌ترین اشکالات و اصلاحات پیشنهادی داوران ناظر بر روش تحقیق مقالات و مباحث نظری آن‌هاست که در مجموع ۵۸ درصد از سهم کل اشکالات وارد شده بر مقالات را به خود اختصاص داده است. میرزایی و همکاران (۲۰۰۶) ذکر کردند در مدت چهار سال یعنی از نیمه دوم سال ۱۳۸۱ تا نیمه اول سال ۱۳۸۵ نزدیک به ۵۷۰۰ ساعت کار علمی در رابطه با دست‌نوشته‌های دریافتی از سوی داوران و اعضای هیئت‌تحریریه منتخب مجله انجام شده است. متوسط زمان صرف‌شده از زمان دریافت دست‌نوشته تا اعلام نتیجه به نویسنده برای هر دست‌نوشته، ۱۳/۶ ساعت و میزان رد دست‌نوشته‌ها توسط داوران مجله «جامعه‌شناسی ایران» بیش از ۸۰ درصد بوده است. نرخ رد دست‌نوشته‌ها از سوی داوران خارج از مجله، کمی بیش از داوران داخلی/اعضای هیئت‌تحریریه بوده است. در پژوهش میرزایی و همکاران (۲۰۰۶)، نتایج آزمون رگرسیون لجستیک نشان داد از میان متغیرهای جمعیت‌شناختی داوران، بین رشته تحصیلی، خارجی یا داخلی بودن داور

و رتبه دانشگاهی با نتیجه داوری (پذیرش یا عدم پذیرش) رابطه معنادار وجود دارد و سایر متغیرها رابطه‌ای با نتیجه داوری ندارند. همچنین در مجلات ایرانی، سهم داوران خارجی ۴۷/۵ درصد از کل داوری‌ها را نشان می‌دهد.

بنوس و همکاران (۲۰۰۳) مسؤلیت‌های داوران را به‌صورت زیر خلاصه کرده‌اند:

۱. داور باید پژوهش را ارزیابی انتقادی و صادقانه کند. وظیفه داور، تجزیه و تحلیل قوت‌ها و ضعف‌های پژوهش و تهیه پیشنهادهایی برای اصلاح پژوهش است. داور باید از شیوه و لحنی برای بیان پیشنهادها استفاده کند که شور و شوق نویسندگان را برای اجرای پیشنهادها افزایش دهد. داور نباید فرایند ارزیابی مقاله را به‌گونه‌ای دستکاری کند که نویسندگان مجبور باشند به موضوعاتی بپردازند که صرفاً از نظر داور جالب‌توجه و بااهمیت است، اما برای هدف پژوهش کم‌اهمیت و جانبی است؛

۲. داور باید حالت محرمانه بودن محتوا و موجودیت دست‌نوشته را حفظ کند. داور نباید دست‌نوشته را در اختیار دیگران قرار دهد یا درباره جزئیات آن با دیگران بحث کند؛ البته استثناهایی نیز وجود دارد که باید ابتدا به تأیید سردبیر برسد؛ ازجمله، مشورت داور با همکاری که به لحاظ سطح علمی از خودش پایین‌تر است، ولی در زمینه موضوع دست‌نوشته تجربه دارد. در این صورت همکار داور نیز باید حالت محرمانه بودن دست‌نوشته را حفظ کند؛

۳. داور نباید در سرقت ادبی مشارکت کند. استفاده از داده‌ها یا مفاهیم جدید دست‌نوشته قبل از انتشار آن، برای پیشرفت پژوهش فرد داور نوعی تجاوز و تخطی جدی محسوب می‌شود. داور باید همیشه از نشان دادن هرگونه تضاد منافع اجتناب کند؛ برای مثال داور باید بررسی دست‌نوشته‌هایی را نپذیرد که با موضوعات آن‌ها اختلاف نظر اساسی دارد و احساس می‌کند که نتواند بررسی منصفانه‌ای انجام دهد. از این موارد می‌توان به پیش‌داوری علیه مطالعاتی با نتایج غیردلخواه یا وجود رابطه شخصی یا حرفه‌ای نزدیک بین نویسندگان و داور اشاره کرد. در این حالت ممکن است واقع‌بینی داور به خطر افتد؛

۴. داور باید دست‌نوشته‌هایی را به داوری بپذیرد که با حوزه تخصصی‌اش ارتباط داشته باشند. سردبیران به‌دقت سعی می‌کنند هر دست‌نوشته‌ای را برای داوران متخصص در آن زمینه بفرستند، ولی گاهی اشتباهاتی روی می‌دهد. به‌طور کلی، فرایند بررسی غیرمنصفانه است؛ البته استثناء در این حالت زمانی است که سردبیر دیدگاه داور را به‌عنوان غیرمتخصص بخواد یا به‌دنبال عقیده داور در جنبه‌های خاصی از دست‌نوشته مانند آمارهای ارائه شده باشد؛

۵. داور باید بررسی دست‌نوشته‌هایی را بپذیرد که می‌تواند آن‌ها را به‌موقع آماده کند. گاهی اوقات وضعیت پیش‌بینی‌ناپذیر روی

مقاله» با میانگین ۳/۲۵ در رتبه‌های بعدی قرار دارند. همچنین میزان پایبندی داوران به کدهای اخلاق داوری (بعد ساختاری) در مجله‌های علمی-پژوهشی تربیت‌بدنی و علوم ورزشی ایران معنادار است.

نتایج آزمون رتبه‌بندی فریدمن نیز نشان داد بین میزان پایبندی داوران مجله‌های علمی-پژوهشی تربیت‌بدنی و علوم ورزشی به کدهای اخلاق داوری (بعد ساختاری) تفاوت معنادار وجود دارد. اختلاف یادشده در سه مورد یعنی «وظیفه‌شناسی»، «رعایت عدالت و انصاف» و «واقع‌بینی در داوری مقاله» دارای بیشترین میانگین است که نشان‌دهنده میزان پایبندی داوران به کدهای اخلاق داوری (بعد ساختاری) ذکر شده است. برای اندازه‌گیری شاخص اندازه اثر از آزمون تکمیلی دلبیو-کندال استفاده شد، ضریب توافق کندال ۰/۶۵۳، نشان می‌دهد اختلاف قوی بین میزان پایبندی داوران به کدهای اخلاق داوری (بعد ساختاری) در مجله‌های ذکر شده وجود دارد.

ب) محتوایی

یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد از میان گویه‌های یازده‌گانه کدهای اخلاق داوری (بعد محتوایی) در مجله‌های علمی-پژوهشی تربیت‌بدنی و علوم ورزشی ایران، «داوری مقالات حوزه تخصصی» با میانگین ۴/۴۳ در رتبه اول، «فهمیدن مقاله» با میانگین ۴/۲۴ در رتبه دوم و «بررسی ارجاعات و تصاویر» با میانگین ۴/۱۷ در رتبه سوم قرار دارند. همچنین «نبود سوگیری در نتیجه‌گیری» با میانگین ۴/۰۹، «ارائه پیشنهادها برای اصلاح مقاله» با میانگین ۴/۰۲، «مستند و معتبر بودن مقاله» با میانگین ۳/۹۳، «تاکید بر منابع معتبر قدیم و جدید» با میانگین ۳/۵۷، «تاکید بر روانی و شویایی سبک نگارش مقاله» با میانگین ۳/۴۱، «تناسب مقاله با رشته» با میانگین ۳/۳۹، «استناد به شواهد معتبر و متناسب برای قانع کردن نویسنده» با میانگین ۳/۳۷، «جامع و مفید بودن گزارش داوری» با میانگین ۳/۳۰ در رتبه‌های بعدی قرار دارند. همچنین میزان پایبندی داوران به کدهای اخلاق داوری (بعد محتوایی) در مجله‌های علمی-پژوهشی تربیت‌بدنی و علوم ورزشی ایران معنادار است.

در پژوهش حاضر، نتایج آزمون رتبه‌بندی فریدمن نیز نشان داد بین میزان پایبندی داوران مجله‌های علمی-پژوهشی تربیت‌بدنی و علوم ورزشی به کدهای اخلاق داوری (بعد محتوایی) تفاوت معنادار وجود دارد. اختلاف یادشده در دو مورد یعنی «داوری مقالات حوزه تخصصی» و «فهمیدن مقاله» دارای بیشترین میانگین است که نشان‌دهنده میزان پایبندی داوران به کدهای اخلاق داوری (بعد محتوایی) ذکر شده است. برای اندازه‌گیری شاخص اندازه اثر از آزمون تکمیلی دلبیو-کندال استفاده شد. ضریب توافق کندال ۰/۴۲۷، نشان می‌دهد اختلاف قوی بین میزان پایبندی داوران به کدهای اخلاق داوری (بعد محتوایی) در مجله‌های ذکر شده وجود دارد.

می‌دهد که مانع از تحویل دست‌نوشته‌ها در زمان مشخص می‌شود. در این‌گونه موارد داور باید سریع با سردبیر تماس بگیرد. به تأخیر انداختن بررسی دست‌نوشته‌ها به دلیل تعلل داوران، از نظر نویسندگان غیرمنصفانه است. گاهی اوقات این موضوع باعث می‌شود نویسندگان داورانی را که در همان موضوع کار می‌کنند، به سوءاستفاده متهم کنند. نویسندگان علت کارشکنی را انتشار زودتر آثار داوران می‌دانند؛

۶. داوران باید با آثار متهم به مواردی مانند تقلب، سرقت ادبی و نادیده‌گرفتن ملاحظات اخلاقی پژوهش برخورد جدی داشته باشند؛

۷. داور باید بررسی‌اش را به سبکی سازنده و آموزشی بنویسد و از بحث درباره قوت‌ها و ضعف‌های یک مطالعه فراتر نرود.

مامفورد و همکاران (۲۰۰۷) دریافتند که تجربیات فردی، شغلی و حرفه‌ای افراد اثری مستقیم بر تصمیم‌گیری اخلاقی آنان دارد. لی و همکاران (۲۰۱۳) بیان کردند صداقت در انتشار داده‌ها و نتایج پژوهش از جمله مواردی است که در بیشتر پژوهش‌های حوزه اخلاق پژوهش به آن پرداخته شده است.

به نظر می‌رسد نتایج این پژوهش و پژوهش‌های پیشین نشان می‌دهد اصول، ارزش‌ها و چارچوبی اخلاقی برای حرفه داوری مقالات وجود دارد که رعایت آن کدهای اخلاقی به‌طور قطع، سلامت کاری و توسعه روزافزون را به فضای علمی و پژوهشی رشته تربیت‌بدنی و علوم ورزشی تریق می‌کند.

براساس یافته‌های پژوهش حاضر، پایبندی داوران مجله‌های علمی-پژوهشی رشته تربیت‌بدنی و علوم ورزشی ایران به کدهای اخلاق داوری عبارت‌اند از:

الف) بعد ساختاری

یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد از میان گویه‌های چهارده‌گانه کدهای اخلاق داوری (بعد ساختاری) در مجله‌های علمی-پژوهشی تربیت‌بدنی و علوم ورزشی ایران، «وظیفه‌شناسی» با میانگین ۴/۱۷ در رتبه اول، «رعایت عدالت و انصاف» با میانگین ۳/۹۴ در رتبه دوم و «واقع‌بینی در داوری مقاله» با میانگین ۳/۹۳ در رتبه سوم قرار دارند. همچنین «ایده‌آل‌گرایی در داوری مقاله» با میانگین ۳/۵۵، «نظم و رعایت وقت» با میانگین ۳/۵۲، «داشتن دقت نظر در داوری مقاله» با میانگین ۳/۴۹، «حفظ محرمانگی محتوا و موجودیت مقاله (امانتداری)» با میانگین ۳/۴۵، «انتقاد سازنده و صادقانه» با میانگین ۳/۴۰، «احترام به حقوق و شرافت نویسنده» با میانگین ۳/۳۸، «نبود مشارکت در سرقت ادبی» با میانگین ۳/۳۵، «برخورد جدی با سرقت ادبی و نویسندگان متقلب» با میانگین ۳/۳۳، «داوری سازنده و آموزشی» با میانگین ۳/۳۰، «پرهیز از برخورد توهین‌آمیز با نویسنده مقاله» با میانگین ۳/۲۹ و «پرهیز از خودسانسوری و محافظه‌کاری در داوری

یافته‌های ذکر شده، به‌صورت کلی با نتایج پژوهش‌های خالقی (۲۰۰۸)، ابویی اردکان و همکاران (۲۰۱۲)، قاسم‌زاده و همکاران (۲۰۱۳)، نسترن بروجنی و همکاران (۲۰۱۶) همسویی دارد. خالقی (۲۰۰۸) بیان کرد پایبندی به اصول اخلاقی در پژوهش بخشی از روش علمی نیست، اما برای تولید پژوهشی مناسب به دور از آسیب‌های رایج در هر حوزه پژوهشی اقدامی ضروری است. ممکن است تصور شود پژوهش‌های حوزه علوم اجتماعی نمی‌توانند آسیب‌رسان باشند، اما پژوهشی که به‌صورت نامناسب طراحی شده باشد و به‌درستی هدایت نشود، می‌تواند باعث وارد آمدن آسیب‌های اجتماعی و احساسی شدید به پژوهشگر و آزمودنی شود. مهم‌ترین ابعاد اخلاقی پژوهش در ارتباط با مشارکت‌کننده (رضایت آگاهانه، حریم خصوصی، ناشناسی، محرمانگی و آسیب‌نرساندن) و انتشار نتایج پژوهش (همگانی‌بودن و صداقت) و پژوهشگر (رفتار شایسته و رفتار ناشایست) بررسی شد. پس از آگاهی از همه موارد ذکر شده، چگونگی کسب اطمینان از «اخلاقی‌بودن» پژوهش‌های علوم اجتماعی و انسانی اهمیت می‌یابد؛ چراکه این‌گونه پژوهش‌ها، در حوزه موضوع، روش‌ها و رویکردهای روش‌شناسی متنوع هستند و موضوعات اخلاقی فراوانی را به همراه دارند که بسیاری از آن‌ها تنها بعد از شروع پژوهش آشکار می‌شوند. ابویی اردکان و همکاران (۲۰۱۲) اظهار کردند برای بهبود کیفیت داوری در مجله‌های علمی باید به موضوع انتخاب داوران و کیفیت گزارش‌های آن‌ها اهمیت داد، اسناد داوری به‌عنوان اسناد علمی و سابقه داوران ثبت شود، از اسناد داوری برای ارزیابی عملکرد داوران و کیفیت گزارش‌های علمی آن‌ها استفاده شود، اطلاعات محیطی به‌خصوص پرسش از نویسندگان مقالات (اعم از پذیرفته‌شده یا ردشده) برای به‌دست‌آوردن و تکمیل دیدگاه جامعی از عملکرد داوران مجله‌ها گردآوری شود و از نرم‌افزارهای رایانه‌ای به‌عنوان ابزار کمکی برای انتخاب داوران استفاده شود. قاسم‌زاده و همکاران (۲۰۱۳) در

پژوهشی مشاهده کردند که در ۲۷۷ طرح (۸۵/۵ درصد) و در ۹۶/۶ درصد از کارآزمایی‌های بالینی به بخش ملاحظات اخلاقی در طرح‌نامه‌ها توجه شده است و تکمیل شده بودند. به رعایت اصول اخلاق پژوهش در این مطالعه در مقایسه با مطالعات مشابه پیشین توجه و دقت بیشتری شده است که به نظر می‌رسد این امر ناشی از تأسیس و فعالیت کمیته‌های منطقه‌ای اخلاق از سال ۱۳۸۲ و پس از آن باشد، اما برای نزدیک کردن این نتایج به استانداردهای موجود، برگزاری کارگاه‌های آموزشی برای پژوهشگران و نظارت دقیق‌تر کمیته‌های اخلاق به‌ویژه در کارآزمایی‌های بالینی و مطالعات حیوانی سودمند خواهد بود. نسترن بروجنی و همکاران (۲۰۱۶) در پژوهشی مشاهده کردند که دانشجویان تحصیلات تکمیلی تربیت‌بدنی به‌طور درخور توجهی اصول اخلاق پژوهش را رعایت می‌کنند و صداقت پژوهشی متوسطی دارند. نتایج پژوهش آن‌ها رابطه معنادار بین سال ورود دانشجویان و نگرش آنان درباره پایبندی به اخلاق پژوهش و همچنین رابطه معنادار بین مقطع تحصیلی و نگرش درباره پایبندی به اخلاق پژوهش را نشان داد. همچنین براساس نتایج پژوهش نسترن بروجنی و همکاران، بین مقطع تحصیلی دانشجویان و نگرش آن‌ها درباره میزان پایبندی به اخلاق پژوهش ارتباط معنادار منفی مشاهده شد. همچنین بین دانشجویان مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری تربیت‌بدنی از نظر نگرش درباره پایبندی به اخلاق پژوهش تفاوت معنادار وجود داشت. براساس نتایج پژوهش آن‌ها، نیاز به آشنایی هرچه بیشتر دانشجویان با اصول اخلاق پژوهش احساس می‌شود.

با توجه به مقایسه یافته‌های این پژوهش با پژوهش‌های پیشین، به نظر می‌رسد پایبندی به کدهای اخلاق داوری یا به‌نوعی دیگر، پایبندی به اصول اخلاقی در حرفه داوری نشریه‌های علمی- پژوهشی تربیت‌بدنی و علوم ورزشی در سطح مطلوبی است.

References

- Abui Ardakan, M., Mirzaei, S. A., & Sheikh Shoaie, F. (2012). The process of judging articles in Iranian scientific journals. *Journal of Information Processing and Management*, 28(2), 305-346. (Persian)
- Alidosti, S., Ayoubi Ardakan, M., Mirzaei, S. A., & Sheikh Shoaie, F. (2008). *Investigating the status of the process of judging articles in prestigious Iranian scientific journals*. Tehran: Research Project of Information Science and Technology Research Institute. (Persian)
- Badiogohar, R., & PourSoltani, H. (2019). Analysis of sport essays in Iranian Scientific and Developmental Journal. *Communication Management in Sport Media*, 6(4), 41-47. (Persian)
- Benos, D. J., Kirk, K. L., & Hall, J. E. (2003). How to review a paper. *Advances in Physiology Education*, 27(2), 47-52.
- Ershad, F., Qarakhani, M., & Mirzaei, S. A. (2004). Analysis of arbitration documents Iranian Journal of Sociology. *Iranian Journal of Sociology*, (3), 1-31.
- Fernando, M., & Chowdhury, R. (2010). The relationship between spiritual well-being and ethical orientations in decision making: With business executives in Australia. *Journal of Business Ethics*, 95(2), 211-225.
- Friedman, D. P. (1995). Manuscript peer review at the AJR: Facts, figures, and quality assessment. *American Journal of Roentgenology*, 164(4), 1007-1009.
- Gaus, G. F. (2001). What is deontology? Part two: Reasons to act. *Journal of Value Inquiry*, 35, 179-193.
- Giraud, C. L. (2006). *Achievement goal orientations and moral functioning in elite athletes* (Doctoral dissertation). Walden University, Minnesota, Washington.
- Gordon, M. D. (1980). *The role of referees in scientific communication, selected readings*. New York: Nichols Publishing CO.
- Iranian Association of Ethics in Science and Technology (Bita). (2009). *Ethical principles of the Iranian Association of Ethics in Science and Technology*. Retrieved from <http://www.iranethics.ir/find1.100.58.fa.html> (Persian)
- Khasseh, A., Barangi, H., & Khasseh, A. (2017). Analysis of content of international research in the field of sports media by network analysis and software visualization. *Communication Management in Sport Media*, 4(4), 53-61. (Persian)
- Khaleghi, N. (2008) Ethics of research in the field of social sciences. *Ethics in Science and Technology*, 3(2-1), 83-92. (Persian)
- Kian Pour, M., & Hejazi, G. (2004). The fall of scientific ethics. *Journal of Science and the Future*, 9, 1-20. (Persian)
- Kliwere, M. A., Freed, K. S., Delong, D. M., Pickhardt, P. J., & Provenzale, J. M. (2005). Reviewing the reviewers: Comparison of Review Quality and reviewer characteristics. *American Journal of Roentgenology*, 184, 1731-1735.
- Lee, F., Monaghan, O., & Dwyer, M. (2013). Seeking University Research Ethics Committee approval: The emotional vicissitudes of a rationalized process. *International Journal of Social Research Methodology*, 16(1), 60-85.
- Lee, M. J., Whitehead, J., & Ntoumanis, N. (2007). Development of the Attitudes to Moral Decision-Making in Youth Sport Questionnaire (AMDYSQ). *Psychology of Sport and Exercise*, 8, 369-392.
- MacInnis, D. (2003). Responsibilities of a good reviewer: Lessons learned from Kindergarten. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 31, 344-355.
- Mahmoudi Kia, M., Baharloo, M., & Arshadi, N. (2014). Relationship between personality traits and moral leadership. *Journal of Ethics in Science and Technology*, 9(3), 1-10. (Persian)
- Mirzaei, S. A., Ayoubi Ardakan, M., Qarakhani, M., & Sheikh Shoaie, F. (2006). Peer reading in scientific journals: A case study of Iranian Journal of Sociology. *Iranian Journal of Sociology*, 3, 1-33. (Persian)
- Moore, G. (1903). *Principia Ethica*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Mumford, M. D., Connelly, S., Brown, R. P., Murphy, S. T., Hill, J. H., Antes, A. L., ..., & Devenport, L. D. (2007). Ethics training for scientists. Effects on Ethical decision-making. *Ethics Behaviour*, 19(5), 379-402.
- Nastaran Borujeni, I., Asadi, H., & Nasiri, Kh. (2016). Assessing the adherence of graduate students in the field of physical education to the principles of research ethics in Tehran universities. *Journal of Sport Management*, 8(5), 655-664. (Persian)
- Nylenna, M., Riis, P., & Karlsson, Y. (1994). Multiple blinded reviews of the same two

- manuscripts: Effects of referee characteristics and publication language. *JAMA*, 272(2), 149-151.
- Polak, J. F. (1995). The role of the manuscript reviewer in the peer review process. *American Journal of Roentgenol*, 165, 685-688.
- Provenzale, J. M., & Robert, J. S. (2006). A systematic guide to reviewing a manuscript. *Journal of Nuclear Medicine Technology*, 34(2), 92-99.
- Qasemzadeh, N., Nick Ravanfard, N., Rahimi Rad, M. H., Mousavipour, S., & Faramarzi Razini, F. (2013). The level of observance of ethics standards in research in research projects approved by Urmia University of Medical Sciences during the years 2003-2008. *Iranian Journal of Medical Ethics and History*, 6(2), 55-67. (Persian)
- Reits, J. M. (2000). *ODLIS: Online Dictionary of Library and Information Science*. Retrieved 2005, Jan 20, from www.WCSU.End/Library/odlis.html
- Rooyen, S. (2001). The evaluation of peer review quality. *Learned Publishing*, 14(2), 85-91.
- Steig, M. F. (1983). Refereeing and the editorial process: The AHR and Webb. *Scholarly Publishing*, 14(2), 99-122.
- Vaddahir, A. A., Farhoud, D., Ghazi Tabatabai, M., & Tavassoli, Gh. (2008). Standards of ethical behavior in the conduct of scientific work. *Journal of Ethics in Science and Technology*, 3(3&4), 6-17. (Persian)
- Weller, A. C. (2001). *Editorial peer review: Its strengths and weaknesses*. Silver Spring, MD: American Society for Information Science and Technology.
- Williamson, A. (2003). What will happen to peer-review? *Learned Publishing*, 16(1), 15-20.

COPYRIGHTS

© 2021 by the authors. Licensee PNU, Tehran, Iran. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY4.0) (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>)